

Ο Μάιος ή Μάης είναι ο πέμπτος μήνας του έτους κατά το Ιουλιανό και Γρηγοριανό Ημερολόγιο και έχει 31 ημέρες.

Στο αττικό ημερολόγιο ήταν ο ενδέκατος μήνας Θαργηλιών που αντιστοιχεί με το χρονικό διάστημα 23 Απριλίου-23 Μαΐου. Οι λατίνοι συγγραφείς τον εκφέρουν πάντα με τη λέξη «mensis» (μήνας) ή Kalendae (καλένδες).

Κατά τον Πλούταρχο (Βίος Νουμά 19) η ονομασία του Μήνα (Maja) προήλθε από το όνομα της νύμφης Μαίας που ήταν η ομορφότερη από τις Πλειάδες τις επτά κόρες του Άτλαντα (Ατλαντίδες) και της Πλειόνης και μητέρα του θεού Ερμή στον οποίο ο μήνας αυτός ήταν αφιερωμένος. Από άλλους υποστηρίζεται ότι αυτό το όνομα είναι προσδιοριστικό

πρεσβύτερης ηλικίας εκ του major (μεγαλύτερος): «Μαΐωρεις γαρ οι πρεσβύτεροι» (Πλούταρχος), ο δε Οβίδιος παράγει το όνομα του μήνα από το Majestas (Μεγαλειότης). Επί αυτοκράτορος Κλαυδίου, η Σύγκλητος πρότεινε την αλλαγή της ονομασίας του Μάιου σε Κλαύδιο, για να φανεί αρεστή στον ισχυρό άνδρα της Ρώμης, όμως η ονομασία αυτή δεν επικράτησε.

Στην Αθήνα την περίοδο αυτή γιορτάζονταν τα:

Ολυμπεία, προς τιμή του Δία, με ιππικά αγωνίσματα, θυσίες και γεύματα στην περιοχή του Ιλισσού.

Μουνίχια, προς τιμή της θεάς Αρτέμιδας, στη χερσόνησο της Μουνιχίας (σημερινή Καστέλα), με κυρίως συμμετέχοντες τους εφήβους.

Θαργήλια, προς τιμή του Απόλλωνα, αφιερωμένη στον εξαγνισμό της πόλης από τα μιάσματα, που εξασφαλιζόταν μέσω των λεγόμενων «καθαρμάτων». Τα «καθάρματα» ήταν άνθρωποι που επιλέγονταν βάσει της φαυλότητας, της φτώχειας ή της ασχήμιας τους. Τους περιέφεραν ως αποδιοπομπαίους τράγους στους δρόμους της Αθήνας για να απορροφήσουν το διάχυτο κακό και στη συνέχεια τους εξόριζαν.

Στην αρχαία Ρώμη κατά τον μήνα Μάιο τελούνταν γιορτές προς τιμή της πηγαίας Νύμφης Ηγερίας, στο άλσος της, προς ανάμνηση των συμβουλών που παρέσχε στον Νουμά για τις θρησκευτικές αρχές που εισήγαγε στη Ρώμη. Κατά δε την 1η (Μπόνα Ντέα) και 2η Μαΐου συνεχιζόντουσαν τα από 28 Απριλίου αρχόμενα Φλοράλια, εορτές προς τιμή της θεάς της βλάστησης της Χλωρίδας (Flora). Επίσης κατά τον ίδιο μήνα οι Ρωμαίοι τελούσαν τα "Lemuria" Μειλίχια που ήταν εορτές προς ιλασμό των ψυχών των νεκρών. Στη τέχνη τον μήνα Μάιο οι Ρωμαίοι τον παρίσταναν με μορφή μεσήλικου άνδρα που έφερε πλατύ χιτώνα με μεγάλες περιχειρίδες (σαν το σημερινό ράσο) και έχοντας στη κεφαλή το κάνιστρο γεμάτο άνθη ενώ στα πόδια του υπήρχε ένα παγώνι (ταώς) με ανοιγμένα τα φτερά.

Ο Μάιος συνδέεται επίσης και με την όλη πορεία της Βασιλεύουσας πόλης του Μεγάλου Κωνσταντίνου του οποίου τη μνήμη γιορτάζουμε στις 21 του μήνα. Δέκα ημέρες νωρίτερα γιορτάζονται τα γενέθλια ή εγκαίνια της Κωνσταντινούπολης κατά το έτος 330 μ.Χ., ενώ στις 29 η μνήμη μας γυρνάει πίσω στην Άλωση της (1453). Η απόφαση του Κωνσταντίνου να

μεταφέρει την πρωτεύουσα της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας στη θέση του αρχαίου Βυζαντίου πάρθηκε το έτος 324. Σύμφωνα με την παράδοση ο ίδιος ο Κωνσταντίνος, κρατώντας ένα ακόντιο, χάραξε τα σύνορα της πόλης που φάνηκαν πολύ μεγάλα στους συμβούλους του. Έτσι τον ρώτησαν πόσο θα προχωρήσει ακόμη, κι εκείνος τους απάντησε: «Θα προχωρήσω μέχρις ότου σταματήσει αυτός που προχωρεί εμπρός μου».

Ο Μάιος στην Ελληνική λαογραφία

Παρόλο που γενικά ο Μάιος θεωρείται ως ο τελευταίος μήνας της Άνοιξης, είναι στην ουσία το μέσο της ανθοφόρας αυτής εποχής αφού το Καλοκαίρι δεν αρχίζει παρά δύο δεκαήμερα μετά το τέλος του, στις 21 Ιουνίου. Ο Μάιος, είναι πράγματι «μήνας χαράς και λατρείας της βλάστησης, με δοξασίες και έθιμα διαχρονικού χαρακτήρα», όπως το παραδοσιακό έθιμο με το πρωτομαγιάτικο στεφάνι το οποίο στολίζει την πόρτα του σπιτιού μέχρι τις 24 Ιουνίου οπότε καίγεται στις φωτιές του Αϊ-Γιάννη. Οι λαϊκές προλήψεις θεωρούν τον Μάιο «μαγεμένο» γι' αυτό αποφεύγονται οι γάμοι και οι σοβαρές εργασίες στη διάρκειά του, εξ ου και η παροιμία «Στον καταραμένο τόπο, τον Μάη μήνα βρέχει». Όλοι οι λαοί, πάντως, την Πρωτομαγιά γιόρταζαν την ανθοφορία της Φύσης και την απαρχή των «καλών καιρών». Κι ενώ οι λαϊκές παροιμίες, όπως, «Μάη μου, Μάη δροσερέ κι Απρίλη λουλουδάτε» και «ο Μάης έχει τ' όνομα κι ο Απρίλης τα λουλούδια», προσπαθούν να μας επαναφέρουν στην τάξη, οι παιδικές αναμνήσεις δεν μας το επιτρέπουν. Κι έτσι συνεχίζουμε να τραγουδάμε: «Ο Μάιος μας έφτασε/εμπρός βήμα ταχύ/να τον προϋπαντήσουμε/παιδιά στην εξοχή».

Σε γενικές γραμμές, οι λαϊκές ονομασίες του Μαΐου προέρχονται από τη φύση:

Πράσινος, Κερασάρης, Τριανταφυλλάς, Λούλουδος

Ο Μάης συνδέεται και με ιστορικά γεγονότα.

Η πρώτη Μαΐου έχει χαρακτηριστεί, σχεδόν παγκοσμίως, ημέρα αργίας και διατυπώσεων των διεκδικήσεων των εργαζομένων, αφού είναι συνδεδεμένη με το εργατικό κίνημα, όταν το 1886 έγιναν οι μεγάλες διαδηλώσεις στο Σικάγο με αίτημα τα τρία οχτάρια: οχτώ ώρες εργασίας, οχτώ ψυχαγωγία και οχτώ ύπνος. Στην χώρα μας, η απεργία των καπνεργατών του 1936 στη Θεσσαλονίκη βάφτηκε με αίμα που καταγράφηκε, στις εφημερίδες της άλλης ημέρας, με μια χαρακτηριστική φωτογραφία η οποία έδειχνε μια μάνα να οδύρεται πάνω από το σκοτωμένο της παιδί. Η φωτογραφία εκείνη ενέπνευσε τον Γιάννη Ρίτσο να γράψει τον «Επιτάφιο».

Παροιμίες για το Μάη

Απ' το Μάη, ως τα κεράσια!

Μάης άβρεχος, μούστος άμετρος (αμέτρητος).

Μάης άβρεχος, χρονιά ευτυχισμένη.

Μάης πενταδείλινος, και πάλι δείλι θέλει (φαγητό).

Να 'μουν το Μάη γάιδαρος, τον Αύγουστο κριάρι, όλο το χρόνο πετεινός και γάτος το Γενάρη!

Να 'μουν το Μάη μπιστικός, τον Αύγουστο δραγάτης.

Ο Μάης με τα τριαντάφυλλα κι ο Ιούνης με τα μήλα.

Ο Μάης ρίχνει τη δροσιά κι ο Απρίλης τα λουλούδια.

Όποιος φοράει γούνα το Μάη, τη γεια του δεν την έχει.

Όταν βρέχει, δε χιονίζει και το Μάη δροσολόγαε.

Πώς λάμπει ο ήλιος του Μαγιού, τ' Αυγούστου το φεγγάρι.

Σαν έπρεπε, δεν έβρεχε, το Μάη δροσολόγαε...

Στον καταραμένο τόπο, το Μάη μήνα βρέχει.

Στων αμαρτωλών τη χώρα, το Μαγιόπουλο χιονίζει.

Το Μάη του κούρπαση... (ποτέ!)

Αν βρέξει ο Απρίλης δυο νερά κι ο Μάης άλλο ένα τότε τ' αμπελοχώραφα χαίρονται τα καημένα.

Απρίλης, Μάης, κοντά ειν' το θέρος.

Ένας κούκος (ή χελιδόνι) δε φέρνει την άνοιξη.

Ζήσε, Μάη μου, να φας τριφύλλι και τον Αύγουστο σταφύλι.

Έρθεν ο Μας (Μάης); Των γυναικών ταμνάς. [δηλ. από τις πολλές δουλειές]

Κάθου, γέρο, λιμενε (περίμενε) να φας το Μάη χορτάρι.

Καλός ο ήλιος του Μαγιού, τ' Αυγούστου το φεγγάρι.

Μάης άβρεχος, μούστος άμετρος.

Μάης άβρεχτος, χρόνια ευτυχισμένα.

Μάης άβροχος, τρυγητός χαρούμενος.

Μάης πενταδείληνος και πάντα δείλι θέλει.

Μην πάρεις το Μάη άλογο, μήτε γυναίκα τη Λαμπρή.

Μήνας που δεν έχει ρο, ρίξε στο κρασί νερό.

Ο Απρίλης έχει τ' όνομα κι ο Μάης τα λουλούδια.

Ο Απρίλης με τα λούλουδα κι ο Μάης με τα ρόδα.

Ο Απρίλης ο γρίλλης, ο Μάης ο πολυψωμάς.

Ο Αύγουστος πουλά κρασί κι ο Μάης πουλά σιτάρι.

Ο γάμος ο μαγιάτικος πολλά κακά αποδίδει.

Ο Μάης ρίχνει την δροσιά κι ο Απρίλης τα λουλούδια.

Ο Μάης φτιάχνει τα σπαρτά κι ο Μάης τα χαλάει.

Ο Μάης ρίχνει τη δροσιά και ο Απρίλης τα λουλούδια.

Οντά 'πρεπε δεν έβρεχε κι ο Μάης χαλαζώνει.

Όποιος φιλάει τον Αύγουστο, τον Μάη θερίζει μόνος.

Οπού σπείρει ή δε σπείρει, το Μάη μετανοεί.

Όταν πρέπει δε βροντά και το Μάη δροσολογά.

Σαν έπρεπε δεν έβρεχε, το Μάη εξαμβρόντα.

Στο κακορίζικο χωριό το Μάη ρίχνει το νερό.

Στον καταραμένο τόπο Μάη μήνα βρέχει.

Το Μάη βάζε εργάτες κι ας είναι κι ακαμάτες.

Το Μάη εγεννήθηκα και μάγια δε φοβούμαι

Το Μάη με πουκάμισο, τον Αύγουστο με κάπα.

Τον Απρίλη και το Μάη κατά τόπους τα νερά.

Τον Μάη κρασί μην πίνετε κι ύπνο μην αγαπάτε.

Του καλού γεμιτζή (ναύτη) η γυναίκα το Μάη χήρεψε.

Των καλών ναυτών τα ταίρια τον Απριλομά χηρεύουν.

Τώρα μάγια, τώρα δροσιά, τώρα το καλοκαίρι.

Πηγή: Βικιπαίδεια, Σαν σήμερα